

Türkiye'nin Suriye seçenekleri

Suriye'nin bir Türk savaş uçağını düşürmesi konusunda çok şey söylendi ve yazıldı; ancak zihinlerde hâlâ daha açık yanıt bekleyen sorular var.

Olayın askeri ve teknik yönü oldukça karmaşık olduğu için, bunun cereyan şekli üzerindeki tartışmalar herhalde bir süre daha devam edecek.

Ama konu artık uçağın nasıl ve neden vurulduğu noktasından, hadisenin ikili ve uluslararası düzeyde olası sonuçların değerlendirilmesi aşamasına gelmiş bulunuyor. Bütün resmi beyanlar Türkiye'nin Suriye'ye karşı fevri hareket etmeyeceğini, ulusal çıkar ve onur dengesini dikkate alarak gerekli karşılığı vereceğini gösteriyor.

Bu bağlamda şimdi merak edilen bir dizi soru var.

* * *

1) Türkiye'nin elindeki seçenekler nelerdir?

Nazari olarak her türlü opsiyon akla gelebilir. Sınırlı, hatta geniş çaplı bir askeri harekât bunlar arasındadır. Ancak olayları soğukkanlılıkla ve akılcı bir şekilde değerlendiren Ankara, böyle tek yanlı bir "askeri seçeneği" düşünmüyor. En azından bu aşamada...

Hükümet önceliği diplomatik girişimlere vermiş durumda. Nitekim Türkiye meseleyi hızlı uluslararası platforma taşımış bulunuyor. Türk diplomasisi böylece haklılığını tescil ettirmeyi ve alabileceği diğer tedbirler için meşru bir zemin oluşturmayı, buna karşılık da Esad rejimini daha ağır baskı altında tutmayı umuyor. Türkiye uluslararası toplulukla hareket etmeyi amaçlamakla beraber, gerektiğinde kendi başına bazı siyasal, askeri ve ekonomik tedbirleri de planlıyor. Bunlardan hangilerinin nasıl bir takvimle hayata geçirileceğini, Başbakan'ın bugün AKP grup toplantısındaki açıklamasından öğreneceğiz.

2) BM'den ve NATO'dan ne bekleniyor?

Türkiye Suriye ile ilgili şikâyetini bütün önemli dünya örgütlerine taşımış bulunuyor. Bu bağlamda BM Güvenlik Konseyi bilgilendirildi. Ankara'nın arzusu, konseyden bir şekilde (örneğin bir Başkanlık açıklaması tarzında) Türk görüşü doğrultusunda bir kararın çıkmasıdır. ABD ve İngiltere'nin bu yönde bir girişimde bulunması bekleniyor. Tabii BM'de Türkiye lehinde bir tavır sergilenmesi sembolik bir duruştur, ama diplomatik anlamda önemli ve etkilidir.

NATO'dan daha açık destek beyan eden bir kararın veya bildirinin çıkması bekleniyor. Türkiye'nin (4. maddeye göre) NATO'yu harekete geçirmesi, kendi başına önemli bir gelişme. Böylece Suriye krizi, ilk kez NATO gündemine gelmiş oluyor.

NATO'dan herhangi askeri bir eylem beklenmiyor tabii. En azından bu aşamada...

Ama Türkiye'nin girişimi ile NATO nihayet Suriye meselesinde ne yapması gerektiği konusunu tartışıyor ki, bu Ankara'nın öteden beri istediği bir şeydir.

3) Suriye'den ne bekleniyor?

İlk akla gelen şey, özür ve tazminattır. Suriye bunu yerine getirirse, kısmen suçlu kabul etmiş olur. Bu olursa Türkiye meseleyi kapanmış sayacak mı? Gördüğümüz kadarıyla Ankara sadece bu kadarla olayı geciktirmek niyetinde değil. Açıkçası hükümet Esad'a hiç güvenmiyor. Bir yetkilinin deyişiyile "Esad yönetimi Türkiye'nin beklentilerini yerine getirmek için neler yapması gerektiğini kendi düşünsün"...

4) Rusya ne yapacak?

Esad'a bu krizin başından itibaren en güçlü ve etkin desteği sağlayan Rusya'nın bu olayda açık ve net olarak ona karşı tavır alması beklenmiyor. Ancak son diplomatik görüşmelerde Rus tarafının "anlayışlı" davrandığı ve meselenin büyümesini istemediği söyleniyor. Bu olay Moskova'yı zor durumda bıraktı; bu nedenle fazla öne çıkmamayı ve yatıştırıcı bir rol oynamayı tercih ediyor.

* * *

Suriye'nin Türk askeri uçağını düşürmesi sonuçta Suriye krizine yeni bir boyut kattı. Artık ortada Türkiye ile Suriye arasında da ciddi bir uyuşmazlık var. Ankara'nın girişimi ile BM ve NATO dahil, uluslararası toplum şimdi Esad rejimini daha fazla sıkıştıracak bir hareketliliğin içinde.

Bu yeni durum Suriye'deki iç ve dış dinamikleri nasıl etkiler? Yani Esad rejimini daha da sarsar mı?

Yanıtlanması zor bir soru da bu...